

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés

egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 "
negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE
könyvkereskedő, a kinnél a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
Nyilttér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
milliméter-arázabás szerint a
Leopold Gyula
Videk Lapok Központi Hirdetési Osztályában
Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

A nemzethez.

Tisza István felhívása.

Az a vihar, a mely királyával való összeközös küszöbere sodorta a nemzetet, arra indította a koalíció vezetőit, hogy e katasztrófa elhárítása céljából átmeneti program alapján vállalkozzanak a kormány vitelére.

Tették ezt abban a reményben, hogy helyreállíthatják a nemzet és királya közötti összhangot s ezzel újból lerakhatják a zavartalan alkotmányos élet, a nyugodt fejlődés és az igazi erőnyújtó nemzeti politika állandó alapjait.

E munkát a nemzet bizalmának letéteményesei veszik kezükbe. Oly férfiak, a kiknek sem hazafiságot, sem egyéni reátermétségét nincs okunk kétségbe venni. Mőgéjük áll majdnem az egész nemzet s vermes reményekkel néz kormányzati eredményei elé. Megindul a munka és annak legelső eredményeként letűnnek közéletünk láthatáráról mindazok a közjogi követelések, a melyek a negyvennyolcas és függetlenségi pártokat az 1867-iki kiegyezéssel szembeállították s ellenzéki programjuknak sarkköveit, a hatvanhetes kormányok elleni vehemens támadásainak gerinczet alkották. A hatvanhetedik közjogi alap a függetlenségi párt többségre és kormányra jutásával üli legteljesebb diadalát, mert e párt programjának közjogi tartalmát éppen akkor kénytelen az ország jól fölfogott érdekében félretenni, a midőn a hatalom birtokával együtt reá harul elvei megvalósításának kötelessége is.

Ezzel a tényvel és az ebben fekvő — minden szónál élesebb — beismeréssel bezárul legújabb történelmünknek a közjogi ellentétek és harcok által betöltött időszak. A közjogi kérdés leszorul a gyakorlati politika színteréről. Nem élő valóság többé, történelmi reminiscenzia csupán mindaz, a mi a negyvennyolcas pártok közjogi álláspontját az 1867-iki közjogi alaptól elválasztá. Tartalmukat vesztett üres jelszavakkal játszanék frívól játékok az, ki ezekkel a jelszavakkal hívna új ol tomboló munkára a régi pártszervezetet.

A hatvanhetedik kiegyezés közjogi alapjára helyezkedve keresnek a koalíció vezetői új állapot egy a nemzet és dinasztia közötti állandó összhangot biztosító új pártalakulás számára, de ezt a hadsereg szolgálati nyelve körüli oly újabb reform által kívánják a függetlenségi pártra nézve elfogathatóvá tenni, a mely a magyar nyelv mérsékelt újabb terfoglalása által egészítene ki a szabadelvű kormányzat utolsó éveiben biztosított katonai reformokat.

Minden számottevő politikai tényező segítségükre jön, hogy a megoldás útjából elhárítsák az akadályokat. A feladat nem könnyű, de nem látszik reménytelennek mindaddig, a míg az idő előhaladása a bankkérdést nem állítja előtérbe. Az önálló bank követelése szétrobbantja a koalíciót, majd pártszakadást okoz magában a függetlenségi pártban is, a melynek éppen legintranszigenzensebbnek látszó csoportja a bankkérdés sürgős megoldása fejében az összes katonai reformok elejtésére késznek mutatkozik.

Ezzel megszűnik bárminő újabb katonai reform elérésének minden reménye, de egyúttal megoldhatatlannak látszó állandó válság sodorja magával egész közéletünket s magá-

ban a képviselőházban oly mérvet ölt az anarkia, hogy a Ház többséget alkotó pártokból alakult kormány az indennitás tárgyalását sem tudja kieszközölni s költségvetés nélküli állapotba kénytelen juttatni az országot.

Reménytelen utvesztőbe jut egész közéletünk; a koalíció végleg felbomlik; szervesetlen, tehetetlen állapotban, minden ellenségünk szabad prédájára hagyva a nemzetet.

Ennek a sorsa nem maradhat ilyen gazdátlanul. Új alapra kell helyezkednünk, utat kell mutatnunk, a melyen visszanyerhesse akcióképességét a nemzet s újból felvehesse az építő, produktív nemzeti politika megszokott fonalát.

Kell-e sokat magyaráznunk, minő égető, sürgős szükség van erre. Minden téren, minden irányban züllésnek indultak az ország közállapottai. Pénzügyeink egyensúlyát komoly veszély fenyegeti. Közgazdasági fejlődésünkre ólomsúlytal nehezedik a bizonytalanság s a ránk leselkedő ezer veszélytől való félelem. Társadalmunkat vallásfelekezeti, szociális és nemzetiségi ellentétek szaggatják ellenséges táborokra; politikai súlyunk, hitelünk, a magyar nemzet belátásába, megbízhatóságába, hazafiúi áldozatkészségébe, államalkotó erejébe vetett hit veszendőben. Tehetetlen vergődésünket mind nyitlatb kárörömmel gúnyolják s mind vakmerőbben használják ki nemzetünk kisebb-nagyobb ellenségei.

Pedig — ma még — kezünkben van a nemzet sorsa. Ma még egy csapásra visszazerezheljük a nemzet számára a sikeres védekezés, a nemzeti erőtgyűjtés és fejlődés biztos talaját. Nincs semmi másra szükség, mint hogy bátor kézzel elhárítsuk utunkból a nemzet és király között szükség nélkül felidézett ellentétek utolsó maradványait.

Három hosszú keserves századon keresztül nyugodt a nemzet az ellentétek súlyos átka alatt. Végre annyi szenvedés után nagy magyar király, nagy magyar államférfiak szavára hallgatva, oly irányt adott a dinasztia politikájának, a mely biztosította számunkra a nemzeti lét, a zavartalan alkotmányos élet, a szabad fejlődés összes áldásait.

Folyik az alkotmányos élet, a nemzeti kormányzat közel négy évtizeden át, s a magyar nemzet oly haladást tesz minden téren, a minőt előlött soha. Nemzeti és királyi megérti egymást. A nemzeti akarat érvényesül még oly kérdésekben is, hol ő felsége mélyen gyökerező aggályait, vágyait hozza alkotmányos érületének áldozatául. A szó teljes értelmében érvényesül a nemzet önrendelkezési joga, s mindezt azon egy korlátot kell viszonszolgáltatul elfogadnunk, hogy ne bolygassuk az 1867. évi XII. törvényzikk közjogi rendelkezéseit és a hadsereg vezérlete, vezénylete és belszervezete körüli alkotmányos fejedelmi jogok gyakorlása terén ne akarjunk újabb reformokat kiereszkölni attól az uralkodótól, a ki még ezen a téren is tekintetbe vette a nemzet kívánságait.

Ha ebben az egy kérdésben deferál a nemzet annak a királynak, a ki oly ragyogó példája az igazi alkotmányos uralkodónak, ezzel nem ejt csorbát szabad nemzetet megillető jogos önértetén és nem hajlik meg idegen tényezők előtt, nem szegődik idegen érdekek szolgálatába.

Ellenkezőleg: király és nemzet egyetértése

teszi erőssé mind a kettőt minden kül- és beállenséggel szemben. A királyával meghasonlott nemzet ellen intézheti merényleteit idegen befolyás, idegen akarat és abban vigaszt bizonyára nem találhatunk, hogy a meghasonlás a dinasztia nézve is gyengeség, tehetetlenség, veszély forrása.

Az 1903-ban elhatározott katonai reformok nagy része még befejezésre vár. Újabb reformokért folytatott meddő harc helyett fordítsuk erre a munkára egész erőnket. Hiszen ezek is csak a kölcsönös teljes bizalom és összhang termékeny talajában fejthetik ki áldásos hatásukat és ebből a talajból nőhetnek ki király és nemzet együttes spontán akaratából egészséges gyümölcsöt hozó növény gyanánt azok a további reformok, a melyekben a nemzet érvényesülési törekvése a hadsereg jól fölfogott érdekével találkozik.

Az 1867. évi XII. törvényzikkben érintett közgazdasági kérdések nem okozhatnak konfliktust nemzet és király között.

Azok közjogi oldalát a törvény a nemzet szabad önrendelkezési alapján tisztázta s minden törekvés, a mely ezt kétségbe vonni vagy elhomályosítani akarja, pártkülönbség nélkül szemben találja magát az egész nemzettel.

Politikai szempont közgazdasági kérdésben nem lehet a gazdasági célszerűség rovására irányadó. Akár a nemzeti függetlenség, akár a dinasztia hatalmi állása szempontjából vesszük a kérdést, akár a kettő közötti harmonia magasabb álláspontról, politikailag jó megoldás csak az lehet, a mely gazdaságilag erősebbé teszi a nemzetet. A bank- és vámkérdésnek az a megoldása teszi függetlenebbé a nemzetet és hatalmasabbá a dinasztia, a mely fokozza, fejleszteti a nemzet gazdasági erejét.

Mind a két politikai csel szempontjából egyaránt hiba a megoldás formájának alárendelni a lényegét.

A kérdés gazdasági célszerűségi kérdés tehát, a melyet a mindenkorai tényleges viszonyok és konjunkturák alapján kell eldöntenünk. A most megoldásra váró bankkérdést illetőleg nem habozunk kijelenteni, hogy nem riadunk ugyan vissza a külön bank felállításától sem, azonban mégis a mennyiben a magyar közgazdasági érdekeket teljesen kielégítő megegyezést létesíthetünk, az ország jól fölfogott érdekében a közös bank fenntartásának adunk elsőbbséget. Teszszük ezt azért, mert a magyar társadalom és főleg a birtokos osztály mai helyzetét nem tartjuk arra alkalmasnak, hogy szükség nélkül tegyük ki őket a magyar bank felállításával kezdetben járó drágább kamatláb és bizonytalanabb hitelviszonyok erőpróbájának.

Pénzügyi ez közgazdasági helyzetünk óva int, hogy minden elkerülhető surlódástól, erőfecsérléstől, meddő küzdelemtől tartsuk vissza a nemzetet és az építő munkára koncentráljuk annak egész erejét. Célutadatos, következetes, higgadt megfontolt, de annál határozottabb és bátrabb politikára van szükség. Gyűjtenünk, egyesítenünk és fejlesztenünk kell a nemzet anyagi és szellemi erejét. Gyűjtenünk helyes pénzügyi, gazdasági és kulturpolitika által; egyesítenünk a nemzet nagy céljainak minden partikuláris érdekek felett álló hű szolgálatában, a mely az állam egységének és nemzeti jellegének következetes kiépítése mellett az igazság, mélt-

tányosság és közérdek nagy szempontjai szerint egyenliti ki az ellentéteket és elegit ki minden jogos érdeket.

És fejlesztünk az állami és társadalmi élet minden ágára kiterjedő reformmunkával, a mely tántoríthatatlanul a valódi szabadság, a valódi felvilágosodás iránytűje után haladva, jelszavaknak fel nem áldozza a lényegét; számol a viszonyokkal, nemzetünk egyéniségével és speciális érdekeivel; rázkódtató-soknak ki nem teszi a nemzetet, hanem csüggedést, ingadozást, hátralépést nem ismerő, fokozatos haladásban, lépésről-lépésre halad mindig előre, mindig feljebb a nemzeti realpolitika nagy célja felé.

Ezen politika szolgálatára és az ezt képviselő kormány támogatására kívánunk pártot alakítani, a melynek alakuló gyűlését folyó hó tizenkilencedikén délután három órákor a fővárosi Vigadó nagytermében fogjuk megtartani.

Megjelenésre, csatlakozásra hívjuk fel mindazokat, a kik törekvésünk támogatására hajlandók és a produktív nemzeti politika terére kívánják visszavezetni a nemzetet. E nagy cél szolgálatába szegődhet tekintet nélkül eddig elfoglalt pártállására minden igaz hazafi, a ki tanulni tud a közelmúlt keserves tapasztalataiból.

A régi pártkeretek túlélték magukat. Üres jelszavakká váltak a régi adáz tusák csatakiáltásai. A pártharcok megújulása élő elvi tartalom, benső szükség nélkül veszélybe dönti a nemzetet.

Az ország sorsa magunkbaszállásra int mindnyájunkat. A helyzet komoly, nemzeti létünk alapjai repedeznek. Ezer veszély tornyosul fejkünk fölé.

A nemzet legszentebb érdekei parancsolják, hogy egyesüljünk a jelen munkájára, a jövő alapozására és feledjük a múlt ellentéteit.

Tekintetünket előre szegezzük. Visszapillantánunk csak azért szabad, hogy okulást merítsünk a multakból és ne feledjük: e szegény nemzetnek mennyit ártott az elvakultság, a gyűlölködés, a pártszenvedély.

Hazafi aggodalommal eltelve, de ügyünk igazságába vetett erős hittel fordulunk mindazokhoz, a kik felett nem hiába zajlott le az utolsó évtized szomorú története: halljuk meg most az utolsó órában a veszélyben álló haza hívó szavát. Egyesüljünk vállvetett férfias küzdelemre. Bocsássuk a nemzet szolgálatába szívünk, agyunk minden erejét. Előre! Munkára fel!

Szemle.

Az alkotmánypárt soha annyi életjelt nem adott magáról, mint most a mióta haldoklik. Megpecsételődött a sorsa. A párt feloszlott. Egyesek mérsékelt magatartást fognak tanúsítani, vagyis fenntartják talán más név alatt az alkotmánypárt külön állását, mások azonban, még pedig a párt többsége, befog vonulni az új pártba és a kormány támogatói mellé áll. Ezek ugyanis abban a véleményben vannak, hogy a 67-es alap megmentésére és egy nyugodt kormányzás biztosítására mindenkinek sietni kell, hiszen elég nagy ideje már, hogy az ország a legnagyobb zavarokban él. Ideje, hogy elkövetkezzék a nyugalom korszaka.

Tisza István beszéde.

Gr. Tisza István azon küldöttség előtt, mely az iglói mandátumot vitte a kereskedelmi miniszternek, nagy hatású beszédet tartott s ebben a többek közt a következőket mondta:

Ezelőtt hét esztendővel igen súlyos helyzetében az országnak kaptam azt a megtisztelő felszólítást, hogy vállalkozzam az ügyeknek felelősség mellett való vitelére. Biztosítom az urakat, hogy e helyzetet senki su-

lyosabbnak nem látta nálam, hogy senki nem féltette ezt az országot jobban mindama bajok bekövetkezésétől, a melyek, fájdalom, azóta nagyrésztben ránk szakadtak; hogy senki nem találta vállalkozásomat kockázatosabbnak, mondhatnám: reménytelenebbnek nálamnál. De azért akkor egy pillanatra nem haboztam, hogy a felszólításnak eleget tegyek. Nem haboztam és mint tisztességes ember, nem is habozhattam, mert akkor nézetem szerint a nemzetet veszélyektől megóvó s a nemzetet valóban erősítő igazi produktív nemzeti politika, a közjogi jelszavaktól, a közjogi surlódásoktól távolmaradó igazi nemzeti politika egy kétségbeesett védelmi harcra folytatott. Mi ültünk meg benn a várban, a melynek falain rést lőttek. Nekünk kellett saját testünkkel megpróbálni a rés betömését s nem tisztességes ember és nem hű katona az, a ki ilyen pillanatban latolgatja, vajjon győzhet-e, vagy pedig az ő testén fog-e az ellenség keresztülmenni. Vállalkoztam, vállalkoztunk, barátaimmal együtt, — becsületes kísérletünket nem koronázta siker. Mi akkor felreállottunk, nem csüggedésből, nem keserűségből, de abban a bekövetkezett események által ma már igazoltan mondható hitben és meggyőződésben, hogy mi annak a politikának, a melyet mi tartunk helyesnek, akkor tesztünk igazán szolgálatot, ha semmi akadályt a győztesek útjába nem gördítünk, ha hagyjuk, hogy ők minden ellenzés, minden akadályozás nélkül megmutassák, hogy az a helyes út, a melyet a nemzetnek mi mutattunk. S most, a midőn ez a másik politika utvesztőbe jutott, midőn ismét szó lehetett arról, hogy megpróbáljuk a miáltalunk helyesnek tartott politikai irány képviselését, most haboztam. Haboztam azért, mert itt már nem egy kétségbeesett pozíció megvédéséről, hanem egy támadó harc felvételéről volt szó és úgy éreztem, hogy ebbe a támadó harcba csak akkor szabad belevinni a nemzetet, ha bizhatom is a sikerben, mert a ki ebben a támadó harcban vereséget szenved, nem saját magát, hanem a nemzet legszentebb érdekét vereti le.

Azért, nem tudtam elviselni magamra nézve a felelősséget. Nem mertem hiúni és remélni azt, hogy ilyen rövid idő alatt ennyire messzemenő, ilyen általános fordulat álljon be a magyar közéletben. S ha ebben csalódtam, ha ebben reám csafolnak az események, úgy senki ezt nagyobb, bensőbb, igazibb örömmel nem fogadja, mint én. És senki nagyobb elismeréssel, nagyobb megbecsüléssel és hazafiúi hálával nem fordul ama férfiu felé, a kinek volt bátorsága ezt a küzdelmet megkezdeni, mert hiszem és remélem, hogy nem csak optimisztikusabban, de helyesebben és jobban is ítélte meg a helyzetet. Ez a felismerése a helyzetnek, ez a sikerbe vetett bizalom az ő kezébe adta a zászlót, a melyet most már váltetett erőfeszítéssel kell mindnyájunknak követnünk s nem kétlem, hogy ha ebben a küzdelemben az ország minden választókerülete, értelmisége úgy állja meg a sarat, úgy teljesíti a kötelességet, mint az iglói kerület értelmisége, akkor a siker nem maradhat el.

Én, t. uraim, biztosíthatom önöket arról, hogy az a habozás, a mely visszatartott a vállalkozástól, megszűnt abban a pillanatban, amint akadt más férfiu, a ki megfujta a harci riadót. A küzdelemben nem fogok habozást, ingadozást ismerni, ott leszek a küzdők soraiban, azzal a becsületes magyar hazafisággal, a melyet ma talán ellenfeleim sem tudnak tőlem megtagadni. Ott leszek keserűség nélkül, szenvedély nélkül, gyűlölködés nélkül, de talán mégis egy szenvedélyvel, azzal az egy szenvedélyes szeretettel, a melylyel hazámnak szolgálni igyekszem.

Az új párt programja.

Folyó hó 14-én hivatalosan is közzétették az új kormány programját.

Ez az aktus most már aligha mondható másnak, mint formalitásnak. Az új kormánypárt régen megalakult. Igazában megalakult, minden pronunciamento, választmányi és

tisztikarválasztás nélkül, magában az országban.

Bizonyos, hogy ez az alakulás nem volt pozitív, csak negatív. Annyiban volt ez kormányalakulásnak nevezhető, amennyiben például házépítésnek nevezhető az, ha az ember feldönt, elpusztít, leégett egy kopott, haszontalan, sáros, férges viskót, hogy helyébe új, tiszta házat építsen.

Eddig az ország csak romjait takarította el annak a káros intézménynek, amelynek neve koalíció volt. Imponáló erővel nyilvánult meg az érett és a keserves tapasztalatokon alapult közvéleménynek az a parancsoló óhajtása, hogy a koalíció pusztuljon, hogy önmagát szabadítsa fel a régi rendszernek immár tűrhetetlenül vált nyomása alól. Nem egyedül Iglóra gondolunk, amikor ezeket írjuk. Vannak Iglón kívül más, komolyan tekintetbe jövő dolgok is. Ilyenek: a vármegyéknek, a városoknak, a törvényhatóságoknak, az ipari és kereskedelmi kamaráknak véleménynyilvánításai. Mind — még a legkuruczabb is — elutasítja magától egy újabb, nemzeti ellenállásnak még a gondolatát is. Senkinek sincs többé kedve arra, hogy kicsike politikai stréberek miatt, egy áldatlan, existenciákat tönkretévő és végül is csak szájas politikusokat nyeregbe juttató harcra induljon.

Az új párt tehát nyílt, sík pályán haladhat, amelyről az akadályok mintha már mind el volnának háritva. Most az a kérdés, hogy miként tudja kihasználni, miként tudja a maga és az ország számára gyümölcsözővé tenni ezt a szinte pártatlanul kedvező helyzetét?

Talán senkise szeretné, ha az új párt szolgáló kópíja lenne a régi, szabadelvű pártnak. Vegye át az új alakulás a szabadelvűpárt tagadhatatlan érényeit, de ne tévedjen annak hibáiba. Ez annál könnyebb lesz, mert e sajnálatos hibák és azoknak nem kevésbé sajnálatos következményei elég nyilvánvalókká váltak a tapasztalatokban és eseményekben oly gazdag közelmúltban.

Az új pártnak első sorban arra kell törekednie, hogy az ország úpének pártjává legyen. Szociális érzékkel, politikai belátással és a kisemberek őszinte szeretetével kell felkarolnia a nép ügyét is, nehogy az — segítő kéz és komoly gyámolítás híján — újból megtántorodjék és a nacionalista jelszavakhoz meneküljön. A politikai kalandorok munkáját a nép körében az új párt csak azzal teheti lehetővé, ha a tömegeket teljesen a maga számára anektálja.

A nép legyen az a forrás, amelyből az új alakulás merit és amelytől örökké ifjú, örökké friss marad. A szociális haladás és a valódi szabadelvűség zászlaja győzhetetlenül lesz, mihelyt e zászlót komolyan veszik és megbecsülik maguk a zászlótartók.

Vegyes hírek.

— **Vármegyénk új főispánja.** A mint biztos forrásból értesülünk, Szász József nyugalmazott alispánnak vármegyénk főispánjává való kinevezése a közeli napokra várható.

— **Halálozások.** Németh Gergely ny. pályafelügyelő 42 éves korában meghalt Nagyenyeden f. hó 12-én, Hétfőn temették. — Székely Albert abrudbányai városi levéltárnok f. hó 6-án 62 éves korában elhunyt. Temetésén a városi tisztviselők s a többi hivatalok is testületileg vettek részt s a tisztviselők és képviselőtestület koszorút helyezett ravatalára.

— **A Nagyenyedi Gyümölcsészeti Egylet** folyó hó 13-án tartott választmányi ülésében olvastatott az Alsófehérmegyei Gazdasági Egylet útján érkezett m. kir. földmivelési miniszteri leirat, mely 50/0-át az építendő gyümölcseltartó pinczének, de legfeljebb 500 koronát 10 évre fizetni ígér, ha a pincze megépül. A választmány a febr. 27-én tartandó közgyűlés elé terjeszti a kérdést elfogadásra ajánlólag és Salgó mérnököt felkéri a pinczeterv átdolgozására.

— **A repülőgépeket** ismertette vetített képekben Raskay Béla kir. kulturmesternök, vasárnap délután az Iparos Önképzőkörben. A nagyszámú halgatóság élénk figyelemmel hallgatta és szemlélte végig az egész előadást, mely minden részében érdekes és tanulságos volt. Az előadás előtt Nagy Dénes szavalt, előadás után ifj. Aczél Lajos adott elő monologot. A repülőgépekről szóló előadást jövő vasárnap délután folytatják.

— **Törvénykezés.** A gyulafehérvári esküdtszék 5 évi fogházbüntetésre ítélte Lázár Márton alsógárdi lakost, ki a múlt évben Muityán János lakótársát egy hiányzó tyuktojásért agyonütötte. — A múlt év tavaszán az enyedi patakmederben a vasuti hid alatt egy holt csecsemőgyermeket találtak. Ezt a bűnügyet is a múlt héten tárgyalta a gyulafehérvári esküdtszék és a bűnrel gyanúsított asszonyt felmentette.

— **Táncziskola.** Carbone János, jeles táncművészünk, ki közönségünk meglegedésére már éveken keresztül jól sikerült táncztaufolyamokat rendezett, városunkba érkezett, hogy hat heti tanfolyamát megkezdje; melegen ajánljuk a jeles mester iskoláját közönségünknek.

— **Népesedés.** A statisztikai hivatal értesítése szerint 1909. december havában a magyar birodalomban 53,800 gyermek született; az elhaltak száma 41,407; a természetes szaporodás 12,393 lelek. — Ugyan ebben a hónapban 11,064 utlevelet váltottak az országban és pedig 9804 férfi és 4592 nő. Amerikába 8603-an, Romániába (többnyire Erdélyből) 297-en és Németországba 145-en vándoroltak ki.

— **Abrudbánya közgyűlése.** Abrudbánya város f. hó 10-én délelőtti rendkívüli közgyűlést tartott. Legfontosabb pontja volt a tárgysorozatnak a bizottságok megválasztása. A választás eredménye szerint a pénzügyi bizottság tagjai lettek: Képes Kálmán, Dávid Kálmán, Tunyogi János, dr. Ivánovics Béla, Mózes Mihály és Drája Miklós, — a jogügyi bizottság tagjai: dr. Pop Lőrincz, dr. Ürmösy Károly, dr. Pongrácz Aladár, dr. Ivánovics Béla, Molnár Samu, Mikó Dezső, — az építészeti bizottság tagjai: dr. Török Gábor, Molnár Samu, Kövér Károly, Kristó József, Dávid Kálmán, Ötvös Márton, — a közgazgatási bizottság tagjai: dr. Pop Lőrincz, dr. Ürmösy Károly, dr. Török Gábor, dr. Ivánovics Béla, Mikó Dezső, Incze Antal, — köztatásügyi bizottság tagjai lettek: dr. Lukács Antal, Mózes Mihály, Tunyogi János, Némethy Samu, Telman József, Gagyí Ferencz.

— **Színészet Verespatakon.** Fekete Miksa színtársulata e hó 9-én Verespatakra érkezett s előadásai sorozatát a „Tatárjárás”-sal kezdte meg.

— **Tőgygümőkörös tehének irtása.** A gümőkörös tehének megkezdett irtását január elsejével az ország egész területére kiterjesztették. Az irtás az államkincstár terhére való vásárlás útján történik s az irtási eljárással a törvényhatósági állatorvosokat bizták meg. Az állatbirtokosok a tőgygümőkörös tehénért az állat teljes piaci értékét kapják kártérítés fejében. A tőgygümőkörös tehének irtásával kapcsolatosan utasítottak az összes állatorvosokat, hogy az állatbirtokosokat e gümőkör elleni védekezésről minden kínálkozó alkalommal igyekezzenek kioktatni.

— **Katonák távozása.** Az Abrudbányán állomásozó 31. gyalogezredbeli zászlóalj f. hó 28-án távozik vegleg Nagyszébenbe.

— **Minden új vasut,** valamint az építés alatt levő vagy engedélyezett vonalak, természetesen egyszersmind az összes működésben levő vasutak megvannak Freytag Közlekedési térképén. Ára 2.40 k., vászonra huzva 4.40 k.

* **Független állás,** állandó kereset tanulás nélkül, bárhol nők és férfiaknak. Bővebbet 60 fillérért. Szeged, postafiók 13. 48 1-2

Várandós anyák

erősítő és az erősítéssel egyidejűleg üdítő szert találnak a

SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-ban.

Gyors és erőteljes hatása meglep és gyönyörködtet mindenkint. Bevetele kellemes, emésztése könnyű.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelmét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Egy kísérlet meg fogja Önt győzni, hogy az ön esetében is mily jótékony hatása.

Szoptatás esetében a Scott-féle Emulsió

elejét veszi a bágyadságnak, bőségesen biztosítja a tejet, rózsás és virágzó arcúvá teszi a gyermeket.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

— **Az új Hűtőkös** s a róla szóló mindenféle mende-monda érdekli a gyermekvilágot is, ezért közöl róla érdekes, eleven cikket képekkel a Jó Pajtás, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes heti gyermeklapja, legújabb, február 13-iki számában. Dörmögő Dörmögő ur, a Maczkó-nemzetiség díszvirága folytatja automobil-utazását. Endrődi Sándor pompás verset ír, Szemere György elbeszélést, Benedek Elek és Rákosi Viktor regényt, Lampérth Géza verset, egy képes cikket a párizsi árvízről szól. Van még e számban új rovat is, Tréfa ezimmel, ezenkívül tréfas képsorozat, rejtvény szerkeztői üzenet stb. A Jó Pajtás előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.)

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Több pénze akkor lesz,

ha nélkülözhetetlen, olcsó és

tartós szőttesárukat

csak

a Nagyenyedi Szövőgyárból

vesz.

Arjegyék ingyen küldetik.

Értesítés.

Van szerencsém értesíteni az érdeklődő közönséget, miszerint minden esetben megbízásból eladok és vásárolok ingatlanokat; nevezetesen: házakat, házhelyeket, földeket, kerteket, szőlőket, birtokokat és erdőket úgy helyben mint vidéken is.

Házhelyek, földek, birtok-részek, vagy birtok-tertek parcellázását adott terv szerint, avagy önállólag kidolgozva értékesítem.

Törlesztő kölcsönt birtokra, valamint helybeli házakra már 1000 koronától kezdődőleg a legkedvezőbbben közvetítek.

Magasabb kamatu jelzálog-kölcsönök konvertálását olcsóbbra közvetítem.

Végül a bank-üzlet körébe tartozó mindennemű pénzügyi műveletekre megbízásokat elfogadok.

Nagyenyed, 1910. febr. 1.

Tisztelettel

Sallak Árpád,

Rákóczi-u. 47.

Tövisi járás főszolgabírája.

120—1910. közig. szám.

Pályázati hirdetés.

Az Alsó-Fehér vármegye tövisi járásához tartozó **benedeki körjegyzői állás** megürülvén, ezen körjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

E körjegyzői állás javadalmazása:

1. Az 1904. X. t.-cz. 1 §-ában megállapított 1600 korona fizetés.

2. A szabályrendeletileg megállapított átalányok.

3. Szabályrendeletileg megállapított magánmunkálati díjak.

A kör áll Benedek, Felsőgárd, Mindszent, Alsógárd községekből.

Az ezen állást elnyerni óhajtok az 1888. I. t.-cz. 6 §. és az 1900. XX. t.-cz. 3. §-ban előirt képesítésüket és netalán eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal támogatott pályázati kérésüket hozzám **1910. évi február hó 26-án** déli 12 óráig annál is inkább adják be, mert a később érkező kéréseket figyelembe nem veszem.

A választás napját később fogom kitűzni. Tövis, 1910. január hó 26-ik napján.

Dr. Tókos Géza,

főszolgabíró.

31 3-3

Legszebb gallért és kézelőt tisztít

a kolozsvári „UNIO” GÖZMOSÓ-GYÁR Ferencz József-út 102. szám. Telefon-szám 395.

Vidéki megbízásoknál öt koronát meghaladó csomagok bérmentve küldetnek vissza.

Vidéki képviselők magas jutalékkal kerestetnek.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

ad jelzalogkölesönöket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

- A. 5 1/4%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 20.000 K.
- a) 40 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K. 60 f.
- b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 08 f.
- B. 5 1/2%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.
- a) 44 1/2 évi törlesztésnél (89 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 30 K. 01 f.
- b) 27 1/2 évi törlesztésnél (55 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 35 K. 07 f.
- C. 5 3/4%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 3000 K.
- a) 40 évi törlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 84 f.
- b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K. 47 f.
- c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K. 05 f.
- D. 6%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.
- a) 32 évi törlesztésnél (64 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K. 98 f.
- b) 23 évi törlesztésnél (46 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K. 81 f.
- c) 18 évi törlesztésnél (36 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K. 05 f.
- d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K. 09 f.

Valamennyi kölcsön — az egyszersmindenkorra fizetendő 1% törzsdíjon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben készpénzben fizetetik ki.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények LINGNER GYÖRGY úr által Nagyenyeden nyújtható be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

NAGYENYED = re forduljon minden érdeklődő,
ki súlyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

Gyümölcsfacsemeték
Setányfák, Diszcserejék, Tüleválúek, Kerítésnövények,
Bogyógyümölcsűek stb.

Szőlőoltványok. (1. ssima áru)
európai és amerikai sima és gyökeres vesszők.
(Oktató díszárjegyzék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

	
Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r.-t. Részvénytőke 400.000 kor. Tartalék 210.000 kor.	
Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezeségre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire. Vásárol és elad értékpapírokat. Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örzési díj mellett. Idjegen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számíto le. Allandó betétet a legkedvezőbb kamatláb mellett fogad el.	Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.
Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12-ig, d. u. 3—4-ig.	

20 éves, igen jól berendezett fűszer-vegyszerüzlet

Balázsfalva város legforgalmasabb helyén más vállalat miatt előnyös feltételek mellett **átadó, esetleg házzal együtt eladó.** Értekezhetni **Naftali Vilmos** ezégnél **Balázsfalván.** 47 3-6

Kossuth Ferencz levele.

Tek. Balázsovich Sándor gyógyszerész úrnak Sepsiszentgyörgy.

„Csuzos bántalmaknál az „Indaszesz“ be-dörzsölése jó hatásúnak mutatkozott. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni.”

Kossuth Ferencz.

Számos előkelelések és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavasi

INDASZESZ

gyógyfű sóborszesz

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdit és frissit. Megóvja a testet a hideg káros befolyásától. Massagehoz (gyuró kenő-kura) felette ajánlatos. Leghatásosabb szer csusz, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha, influenza, tagzsagatás és mindennemű meg-hülésből eredő bajok ellen. A székelyhavasi „Indaszesz“ össze nem tévesztendő más sóborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szeszkeverékek, holott az „Indaszesz“ székelyhavasi gyógyfűvekből előállított és hatásában fölülmulthatatlan gyógyszerkülön-legesség.

Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgy. 27 4-5

KUNSCH ANTAL épület- és butorasztalos

	NAGYENYED, Rózsá-utca 7 a vármegyházal szemben.	
314	E lvállal mindennemű épület munkákat, készit és raktáron tart nagy választékban saját műhelyében készült teljes lakásberendezéseket, minden stílusban, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben saját vagy adott tervek szerint. Nagy választék hajlitott fabutorokban. A műhelyében készült munkákért a legmesszebbmenő jóállást vállal.	17-20
== Tervekkel == díjtalanul szolgál.		

Villamosvilágítási berendezéseket gyorsan, jól és olcsón készit **WINKLER JÁNOS** szaküzlete Nagyenyed, Főter 5. szám.

Ugyanott hétről hétre kiegészített választék szalon, ebédlő, irodai, hálószoba, konyha, műhely, pinche stb. lámpákban. Zsinórfüggők 4 kor. 70 fill., húzók 7 kor. 50 fill., menyetzlámpák 6 kor., ámpolnák 11 kor., szalonszillárok 29 kor., ebédlőszillárok 33 koronától feljebb. Legjobb rendszerű fém- és szénszálas izzólámpák.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden. 47 1-